

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 94g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a unui text din articolul 5 alin. (6) din Legea
insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012

(competența instanței de insolvabilitate)

CHIȘINĂU

21 august 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
nei Viorica PUICA
dlui Nicolae ROȘCA, *judecători*,
cu participarea nei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 10 aprilie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 21 august 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „în competența instanței de insolvabilitate intră [...] procesele [...] privind constatarea faptelor aferente procedurii de insolvabilitate” din articolul 5 alin. (6) din Legea insolvabilității, ridicată de dna Tatiana Bostan, administrator al insolvabilității în dosarul nr. 2i-309-18/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Mariana Fondos-Frațman de la Judecătoria Chișinău, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul central, se află cauza de insolvabilitate a SRL „Elinartproiect”, în procedura de realizare a planului.

4. La 18 februarie 2025, mai mulți creditori au formulat contestații împotriva acțiunilor administratorului insolvabilității pe baza articolului 68 alin. (10) din Legea insolvabilității. Ulterior, alți creditori au depus contestații cu același subiect.

5. La 20 martie 2025, dna Tatiana Bostan a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „în competența instanței de insolvabilitate intră [...] procesele [...] privind constatarea faptelor aferente procedurii de insolvabilitate” din articolul 5 alin. (6) din Legea insolvabilității.

6. Prin Încheierea din 4 aprilie 2025, Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngredi accesul la justiție.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”

8. Prevederile relevante ale Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 sunt următoarele:

Articolul 5

Competența instanței de judecată

„(1) Cererea de intentare a procesului de insolvență se examinează de către instanța de judecată (instanța de insolvență) în conformitate cu competența jurisdicțională stabilită în Codul de procedură civilă și în prezenta lege.

(2) Instanța de insolvență dispune de competență exclusivă la judecarea, în cadrul procesului de insolvență, a litigiilor ce țin de masa de debitoare. Dacă partea interesată invocă existența unui litigiu de drept referitor la masa de debitoare, instanța de insolvență va judeca această cauză într-un proces separat, în procedură contencioasă, conform Codului de procedură civilă.

(3) Instanța pe al cărei rol se află cauza de insolvență examinează din oficiu toate circumstanțele relevante cauzei.

(4) Încheierile judecătorești pot fi adoptate și fără citarea părților dacă prezenta lege nu prevede altfel în mod expres.

(5) Principalele competențe ale instanței de insolvență în cadrul prezentei legi sânt:

a) pronunțarea motivată a hotărârii de intentare a procesului de insolvență și, după caz, de intrare în insolvență atât prin procedura falimentului, cât și prin procedura de restructurare a debitorului;

b) examinarea obiecțiilor debitorului împotriva cererii introductive a creditorilor și judecarea obiecțiilor creditorilor împotriva intentării procedurii;

c) desemnarea administratorului provizoriu și fixarea remunerației lui, desemnarea administratorului insolvenței sau, după caz, a lichidatorului care va administra procedura până la confirmarea ori, după caz, până la înlocuirea sa de către adunarea creditorilor, precum și stabilirea atribuțiilor lui pentru această perioadă;

d) destituirea sau acceptarea cererii de demisie a administratorului insolvenței/lichidatorului;

e) ridicarea dreptului debitorului de a își mai conduce activitatea;

f) tragerea la răspundere a membrilor organelor de conducere care au contribuit la insolvența debitorului, precum și sesizarea organelor de urmărire penală în legătură cu faptele reprobabile săvârșite de aceștia;

g) judecarea acțiunilor introduse de administratorul insolvenței/lichidator privind nulitatea actelor juridice încheiate de către debitor anterior intentării procesului;

h) soluționarea contestațiilor debitorului, ale comitetului creditorilor ori ale oricărei persoane interesate împotriva măsurilor luate de administratorul provizoriu, de administratorul insolabilității/lichidator;

i) confirmarea planului procedurii de restructurare sau, după caz, de lichidare după votarea lui de către creditorii;

j) soluționarea cererii depuse de administratorul insolabilității sau de comitetul creditorilor privind încetarea procedurii de restructurare și intrarea în faliment;

k) examinarea raportului administratorului provizoriu, cel al administratorului insolabilității/lichidatorului;

l) anularea hotărârii adunării creditorilor și a comitetului creditorilor;

m) ridicarea sechestrelor de pe patrimoniul debitorului și anularea altor măsuri de asigurare sau de limitare a debitorului, administratorului insolabilității și/sau a lichidatorului în dreptul de administrare și de valorificare a masei debitoare, aplicate de alte instanțe de judecată sau de organele abilitate în acest sens;

n) pronunțarea hotărârii de încetare a procesului;

o) alte competențe stabilite de prezenta lege și de Codul de procedură civilă.

(6) **În competența instanței de insolabilitate intră și controlul judecătoresc asupra activității administratorului provizoriu, administratorului insolabilității și/sau a lichidatorului, procesele și cererile de natură judiciară privind constatarea faptelor aferente procedurii de insolabilitate.**

[...]”.

ÎN DREPT

A. Argumentele autoarei excepției de neconstituționalitate

9. Autoarea excepției menționează că Legea insolabilității trebuie să fie clară și concisă și trebuie să stabilească expres procesele privind constatarea faptelor aferente procedurii de insolabilitate care țin de competența instanței de insolabilitate și să nu lase loc de interpretări defavorabile. Autoarea menționează că textul contestat îi încalcă grav drepturile constituționale și drepturile altor participanți la procesul de insolabilitate.

10. Autorul sesizării pretinde că dispozițiile contestate sunt contrare articolelor 20, 23, 26 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea insolabilității, ține de competența Curții Constituționale.

13. Curtea observă că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă textul „în competența instanței de insolabilitate intră [...] procesele [...] privind constatarea faptelor aferente procedurii de insolabilitate” din articolul 5 alin. (6) din Legea insolabilității.

Curtea notează că articolul contestat nu a mai făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate. Curtea admite că norma contestată ar putea fi aplicată la examinarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

15. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Curtea trebuie să analizeze, prin prisma argumentelor autoarei sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 16 din 20 mai 2021, § 31).

16. Autoarea sesizării a afirmat incidența articolelor 20 (*accesul la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

17. Curtea a notat în jurisprudența sa că articolele 23 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție, Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26; DCC nr. 15 din 16 februarie 2023, § 19).

18. Cu privire la incidența articolelor 20 și 26 din Constituție și a articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, autoarea sesizării a susținut că din cauza neclarității și imprevizibilității sale, textul contestat „încalcă grav drepturile constituționale ale justițiabilului administratorului insolabilității SRL „Elinartproiect” [...]și a participanților la procesul de insolabilitate” la un proces echitabil și la apărare. Având în vedere afirmațiile autoarei, Curtea reține că orice text legal urmează a fi interpretat și aplicat sistematic, în acord cu dispozițiile legale din care face parte. Pornind de la prevederea constituțională potrivit căreia competența instanțelor de judecată este stabilită prin lege organică (a se vedea articolul 115 alin. (4) din Constituție), legislatorul a reglementat și competența instanțelor de insolabilitate (a se vedea articolele 355 din Codul de procedură civilă și 5 din Legea insolabilității). În special, legislatorul stabilit în sarcina instanței de insolabilitate, pe lângă competențele menționate la alineatele (1) – (5), și competențele menționate la alineatul (6) din același articol (i) controlul judecătoresc asupra activității administratorului provizoriu, administratorului insolabilității și/sau a lichidatorului; (ii) soluționarea proceselor și a cererilor de natură judiciară privind constatarea faptelor aferente procedurii de insolabilitate. În acest sens, legislatorul a inclus în competența instanței de insolabilitate situațiile juridice care au ca obiect problema constatării faptelor cu valoare juridică (a se vedea articolul 117 alin. (13) din Legea insolabilității și, după caz, articolele 279-280 din Codul de procedură civilă) și care vizează masa debitoare a unei persoane insolabile.

19. Totodată, Curtea a subliniat că poate exercita controlul constituționalității unei legi dacă soluția i-ar fi favorabilă situației autorului excepției. În jurisprudența sa, Curtea a reținut că excepția de neconstituționalitate nu manifestă doar o funcție preventivă, ci și una reparatorie, pentru că ea privește, în primul rând, situația concretă a părții lezate în drepturile sale prin norma criticată. De invocarea unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite, în primul rând, autorul acesteia, în caz contrar, acest instrument devine *actio popularis*, pierzându-se în aceste condiții, caracterul concret și efectiv al excepției (a se vedea DCC nr. 51 din 8 aprilie 2021, § 19; DCC nr. 9 din 31 ianuarie 2023, §§ 24 - 25; DCC nr. 97 din 10 august 2023, §§ 25-26).

20. De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea a stabilit că administratorul insolvabilității sau lichidatorul poate ridica o excepție de neconstituționalitate doar pentru apărarea drepturilor sale (a se vedea DCC nr. 179 din 25 noiembrie 2021, § 18; DCC nr. 9 din 31 ianuarie 2023, § 24; DCC nr. 97 din 10 august 2023, § 25; DCC nr. 20 din 21 martie 2024, § 36). În această cauză, autoarea nu a demonstrat că textul contestat îi afectează în mod direct drepturile și libertățile fundamentale în calitate de administrator al insolvabilității, iar eventuala declarație de neconstituționalitate a normei contestate i-ar fi favorabilă. Ea și-a formulat criticile în mod general, fără să demonstreze în ce măsură prevederile contestate afectează normele constituționale invocate.

21. Prin urmare, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2) și (4) lit. d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „în competența instanței de insolvabilitate intră [...] procesele [...] privind constatarea faptelor aferente procedurii de insolvabilitate” din articolul 5 alin. (6) din Legea insolvabilității, ridicată de dna Tatiana Bostan, administrator al insolvabilității în dosarul nr. 2i-309-18/2022, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 21 august 2025

DCC nr. 118

Dosarul nr. 94g/2025